

859.9-1

H 38

PAGINI ALESE

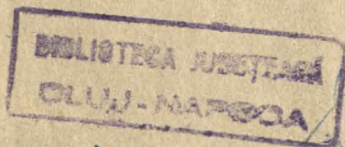
SERIE NOUĂ

No. 25

GRIGORE ALEXANDRESCU

FABULE

EDIȚIE ÎNGRIJITĂ
DE
ION PILLAT

h93.814

Editura „CARTEA ROMANEASCĂ” București

P/A38

Nº 01235

FABULELE LUI GR. ALEXANDRESCU

În galeria poezilor români, Grigore Alexandrescu, apare cu o față de Ianus: opera lui ne arată când masca dureroasă și gravă a elegiacului, când masca ironică și ușor zâmbitoare a satiricului. Această dualitate a întâiului nostru poet modern îl diferențiază printr'o sinteză literară unică și îi dă un caracter aparte, deosebit de interesant și de atrăgător, tocmai prin complexitatea sufletească pe care o atare îmbinare de termeni contrarii presupune și legitimează. Romantic, prin sentiment și expresie, în „meditațiile” și „elegiile” sale — atât de caracteristice în această privință — și prin motivele specifice romantismului occidental: motivul ruinelor și al trecutului (*Adio la Târgoviște*), motivul evocării marilor figuri medievale (*Umbra lui Mircea*), motivul halucinațiilor groaznice și sângeroase (*Ucigașul fără voie*) — Grigore Alexandrescu ni se înfățișează cu mijloace și inspirație clasică în Epistole ca și în Fabule. Dacă, în partea lirică a operei sale, poetul muntean, a urmat pașii lui Byron și ai lui Lamartine — epistolele și fabulele ni-l înseamnă în ipostaza unui emul al lui Boileau și al lui La Fontaine.

Romantic sau clasic, elegiac sau satiric, Gr. Alexandrescu domină, hotărît și de sus, nivelul poetic al epocii. Nici începuturile lirice ale lui Alecsandri nici versurile lui Bolintineanu nu-i pot sta alături. E în poezia lui Alexandrescu un lirism puternic, viril, adânc care lipsește acestora — precum, în fabula lui, ne întâmpină o artă, un spirit de observație, o mlădiere a stilului, o naturaleță a limbii, un dramatism al acțiunii și o pregnanță a moralei, ce nu se

mai întâlnesc la alți fabuliști români, chiar la Donici, ca să nu mai vorbim de Stamati sau Sârbu. Alexandrescu, în elegie, ca și în meditația poetică, a fost un precursor, el anunță pe Eminescu, dând expresiei lirice o adâncire de sunet și o lărgire de sentiment necunoscute înainte. În fabulă, însă, el a ajuns la o realizare, a cărei culme n'a fost depășită în literatura noastră: a rămas clasicul genului, așa cum a rămas La Fontaine la Francezi sau Krylov la Ruși, spre a nu pomeni decât cele două nume, care au înrâurit mai mult fabula română.

Care sunt cauzele excelenței lui Alexandrescu, în fabulă? Motivele ce le fac și astăzi să fie citite mai toate cu plăcere și folos, atunci când prea multe din poeziile sale lirice ne par demodate, învechite tocmai prin acel ton romantic, care, la apariție, le hotărîse succesul? Vitalitatea și valabilitatea fabulelor lui Alexandrescu se datoresc, după noi, formei dar și fondului lor clasic, adică nelegat de modele și de capriciile unei epoci trecătoare, ci de sufletul însuși al omului, de pasiunile și de viciile lui eterne: ambiție, orgoliu, lăcomie, lașitate, prostie, înșelătorie. Dacă aspectele exterioare ale civilizației se pot schimba, acest substrat uman rămâne și, într'însul, după o sută de ani aproape, ne recunoaștem și noi. Faptul că oamenii sunt înlocuiți prin animale, departe de a strica efectului căutat, tocmai prin această despuiere de un exterior particular, întărește, prin contrast, partea etern umană a apogului și îi împrumută o grație și o subtilitate nouă.

A devenit un loc comun, în istoria literară, de a insista asupra influenței lui La Fontaine și a paternității ilustrului fabulist asupra mai tuturor subiecților din fabulele lui Alexandrescu. Constatarea nu e grea de făcut și demarcarea asemănărilor e, relativ, ușoară. Lucrul, la o judecată superficială, pare și mai grav, când ne gândim că fabulistul român, nici măcar în treacăt, n'o pomenește. Dar, când ne amintim că însuși La Fontaine imita pe frigianul

Esop¹⁾ și pe indianul Locman, care, la rândul lor, se țineau de tradiții și pilde populare mai vechi — nu mai putem contesta originalitatea lui Gr. Alexandrescu într'un gen în care originalitatea subiectelor nu există și unde ea ar putea chiar fi o greșală. Adevărata originalitate în fabulă consistă în felul cum poetul reușește să dea o viață nouă și națională, prin tratare și expresie adecvată, unui subiect vechi ca lumea și răspândit pe întreg Pământul. Din acest punct de vedere, Gr. Alexandrescu e profund original și are tot dreptul să spună cu La Fontaine: *Mon imitation n'est point un esclavage*. De altminteri, ce originalitate mai mare poate s'o revendice un poet decât aceea de a fi creiat, prin versurile sale adevărate locuțiuni proverbiale, circulând ca atare. E curios de observat că, imitând pe La Fontaine, Gr. Alexandrescu, câteodată, nu face de cât să redea românilor, ceea ce aveau de mult în comoara înțelpciunii lor naționale. Astfel fabula faimoasă „Toporul și Pădurea” e numai desvoltarea reușită a cunoscutei și plastice locuții populare: „să te faci coadă de topor”.

Una din însușirile de preț ale acestor fabule, e puterea lor dramatică. Gr. Alexandrescu reușește în fiecare din ele să schițeze o comedie întreagă, care — indiferent de morala ce o încheie — ne captivează prin intriga ei bine condusă, prin caracterele reale și viața personajilor. Fiecare fabulă ne prezintă astfel, în rezumat, nu numai atitudinea morală a fabulistului față de păcatele politice și sociale ale contemporanilor săi, dar pe acești contemporani înșiși, ca pe niște actori jucând, cu mască de vulpe sau de leu, de lup sau de miel, drama sau comedia eternă a omului de totdeauna.

Ion Pillat

NOTIȚĂ BIOGRAFICĂ ȘI BIBLIOGRAFICĂ

Născut la Târgoviște, în anul 1812 (după mărturia lui Ion Ghica) sau, mai probabil, la 22 Februarie 1810 (după biografia publicată în *Voința națională*, cu prilejul morții sale), Grigore Alexandrescu, fiul Visiterului Mihai, și-a făcut, cum se obișnuia atunci, primele studii la doi dascăli greci, învățând limba greacă modernă, elina veche și declamațiunea. Orfan și sărac, vine la București, în 1830; locuiește întâi la un unchiu, călugăr la Mitropolie; urmează la pensionatul lui Vaillant, unde se distinge prin extraordinara lui memorizare a clasicilor francezi și unde se împrietenește pe viață cu condiscipolul său, Ion Ghica, care, într-una din celebrele *Scrisori către V. Alecsandri*, ne povestește mai tot ce știm despre dânsul. Elev meritos la Sf. Sava, ajutat mult de tatăl lui Ion Ghica, remarcat de Iancu Văcărescu, și mai ales de I. Heliade-Rădulescu — cu care va purta mai târziu o răsunătoare dușmănie literară — Grig. Alexandrescu publică, în 1832, primul său volum de poezii, *Eliezer și Naftali* și ia parte la întemeierea Societății Filarmonice, pentru crearea unui Teatru Național. Intrând în tânăra oștire pământeană, alături de atâția fii de boieri, ajunge în 1836 Sublocotenent (Prapurcic) însărcinat cu paza graniței la Focșani (vezi *Epistola către Câmpineanu*); arestat de guvernul rusofil al lui Alexandru Vodă Ghica, pentru atitudinea sa patriotică, a stat închis câteva luni.

În vara anului 1842, întreprinde, împreună cu Ion Ghica, faimosul drum la mânăstirile din Oltenia, consemnat într'un interesant *Memorial de Călătorie* (publicat abia în 1863) și care i-a inspirat poeziile: „Umbra lui Mircea la Cozia”, „Răsăritul lunii la Tismana” și „Mormintele la Drăgășani”. Sub Vodă Bibescu, al cărui protejat a fost, poetul ocupă diferite funcțiuni. În 1848 era Paharnic. A luptat pentru Unire. În 1859, sub Cuza, îl vedem director al Departamentului Credinței (Cultelor), ministru interimar, apoi membru în comisia centrală din Focșani. Se spune că Domnitorul Cuza propunându-i Ministerul Finanțelor, poetul a refuzat, răspunzând cu duh: „Se vede, Măria Ta, că n'a mai rămas nicio liră în tezaur ca să recurgi la lira unui poet!” După 1864, bolnav de paralizie, „mort între vii”, duce o viață retrasă și stearpă, nespus de tristă. A murit la 25 Noemvrie 1885.

Grigore Alexandrescu, în timpul vieții sale a publicat 5 volume de poezii: *Eliezer și Naftali*, poemă tradusă din Florian. Poezii de ale lui Gr. Alexandrescu, Buc. (1832); *Poezii ale lui Gr. Alexandrescu* Buc., (1838); *idem* Iași (1842); *Suvenire și impresii, epistole și fabule* Buc., (1847), *Meditații, elegii, epistole, satire și fabule* Buc. (1863). Câțiva ani după moartea poetului, în 1893, au apărut în „Socec”: *Scrieri în versuri și proză*, precedate de „Amintiri despre Grigore Alexandrescu” de Ion Ghica, și „cu un portret și un facsimile”. Volumul cuprinde pe lângă „Memorialul de Călătorie”, o prețioasă însemnare despre „Edițiunile lui Alexandrescu” și reproducerea diferitelor Prefețe ale autorului.

Textul de față păstrând cât mai fidel ortografia și punctuația lui Gr. Alexandrescu, e acela al ultimei ediții publicate de autor.

VULPOIUL PREDICATOR

Un vulpoi cuprins de boală,
La putere foarte prost,
Însă învățat la școală,
Logica știind pe rost,
Făcu plan ca să vorbească
Și să predice 'n pustii:
Se silea să dovedească
C'un stil dulce, vorbe mii,
Că, cu o simplitate
Și cu traiul cel cinstit,
Cu năravuri lăudate,
E oricine fericit,
C'astă lume desfrânată
Totdeauna ne-amăgește,
Fără a ne da vreodată
Câte ne făgăduiește.
Dar la buna-i predicare
Nimeni nu da ascultare.
Câțiva șoareci, cerbi de munte
Veneau rar să o asculte.
Însă ei în depărtare,
Neavând nicidecum stare,
Fără cinste sau favor,
Nu putea da 'ncredințare,
Slavă ăstui orator.

Aşa el schimbă vorbirea,
 Defăimă năpăstuirea,
 Pe urşi, tigri, lei, pardoşi,
 Arătând a lor turbare
 Şi a sângelui vărsare,
 Şi că sunt nesăţioşi.
 Atunci cerbi, ciutele toate,
 Ascultă întru mirare,
 Şi în lacrimi cufundate,
 Plecau dela adunare.

Vulpea-şi făcu mare nume.
 Un leu foarte cu credinţă,
 Domn pe-acea parte de lume,
 Să o vaz' avu dorinţă.
 Deci şi ea cu bucurie
 La palat grăbi să vie,
 Unde ajungând vorbeşte.
 Tonul ei înmărmureşte
 Pe-ai pădurilor tirani:
 Cu putere ea descrie
 Slaba nevinovăţie,
 Prada acestor duşmani,
 Cufundată în durere,
 Cerând la 'nalta putere
 Asupra-le ajutor.
 Curtezanii în mirare
 Ascultau cu supărare,
 Căci aşa vrea prinţul lor,
 Care plin de bucurie
 La palat pofti să vie
 Vulpea în acel minut.
 — „Ce-ai vorbit”, îi zise „-mi place,
 „Căci prin tine mi se face
 „Adevărul cunoscut;
 „Inşă pentru osteneală
 „Spune fără de sfială

„Ce vrei? slujbă, rang sau bani?”
 Oratorul zise 'ndată:
 — Prințule, în loc de plată
 Aș pofti câțiva curcani.

PRIVIGHETOAREA ȘI PĂUNUL

Filomela drăgăstoasă,
 Văzând vremea cea frumoasă,
 Zile dulci de fericiri,
 Povestea cu întristare
 La Echo răscântătoare
 Tristele-i nenorociri.
 Atunci însă deodată
 Un păun i se arată
 (Domn era într'acel loc)
 Veni plin de supărare;
 Mânios și c'un ton mare
 Astfel îi vorbi pe loc:
 — „Nu vezi că nu-ți șade bine,
 „Că nici nu ți se cuvine,
 „Cu acel cioc urîcios,
 „Cu a ochilor grosime,
 „Cu a penei 'ntunecime
 „Să cânți în ăst crâng frumos?
 „Frumusețea cu dreptate
 „Cât va vrea a cânta poate;
 „Pe ea cântece n'o stric:
 „Dar tu cum n'ai sfâmpărare?
 „Eu sunt frumos de mirare,
 „Și tot nu vorbesc nimic”.

Filomela îi răspunde:
 — „Iartă-mă, nu pot ascunde,
 „Frumoasă de loc nu sunt;
 „Și de cânt câte odată
 „În pădurea adâncată,
 „Soarta mea este de cânt.

„Tu însă ce cu mândrie
 „Astfel îmi poruncești mie
 „Și atâta sgomot faci,
 „Tu nu cânți, căci n'ai putere;
 „Și singura-ți mângâiere
 „Este căci gândești că placi.
 „Trupul tău frumos s'arată,
 „Și cu coada-ți lăudată
 „Poate mult să strălucești:
 „Dar amorul vederi n'are;
 „La auz s'aduci mirare,
 „Asta vezi să dobândești".

MĂGARUL RĂSFĂȚAT

Un măgar văzu odată
 Pe-al său stăpân că dormea,
 Și s'apropie îndată
 Binișor a-l mângâia.
 Dar să știți că dinainte
 Era trist și supărat,
 Căci vedea cu ce cuvinte
 Mângâia învederat
 Un cățeluș mic din casă,
 Și cu dânsul tot la masă
 Ziua noaptea petrecea:
 „O ce rea nenorocire!"
 Iși zicea bietul măgar.
 „De ce astă osebire?
 „Are potaia vreun dar?
 „Eu că alerg până seara,
 „Că muncesc neconținut,
 „Ar cu boii toată vara,
 „Și de fân chiar sunt lipsit,

„Ba adesea și ciomege
 „Pe spinare cam câștig,
 „Asta este a mea lege,
 „Să mă ierte, surda strig.
 „Blestematului de câine,
 „Căci îi joacă împrejur,
 „Li dau cea mai bună pâine
 „Și pe mine toți mă 'njur.
 „Dacă lingușirea este
 „Mijlocul de'a 'nainta,
 „Să mă duc dar fără veste
 „Ca și dânsul a-i sălta”.
 Cugetând astfel în sine
 Vine, calcă 'ncetșor,
 Și când s'apropie bine,
 Îl lovește c'un picior
 Atât de greu în spinare, —
 (Ba încă alăturând
 Drăgăstosul glas ce are,
 Ca mai mult să-i placă, vrând),
 Incât omul de mirare,
 De durere stăpânit,
 Strigă, se vaietă tare:
 „Săriți că m'a prăpădit”.
 Slugile alerg îndată,
 Pe jupân îl ciomăgesc,
 Că e măgar îi arată,
 Cu tufele-i mulțumesc.

Nu siliți natura;
 Veți fi neplăcuți
 Cu talentul care
 Nu sunteți născuți.

PAPAGALUL ȘI CELELALTE PĂSĂRI

Lăsând a sa colivie,
 În pădure vru să vie
 Papagalu-a se plimba.
 Și îndată ce ajunse,
 Să judece el se puse
 Păsările ce cânta.
 Că de loc nu sue bine,
 Că glasul ei prea lung ține,
 Filomelei tot zicea.
 Și așa pe orișicare
 Pasăre, mică sau mare,
 El să tacă o făcea.
 Dar odată, supărate,
 Păsările adunate,
 Impotriva lui strigând,
 Merseră ca să vorbească
 Cu dânsul și să-l silească
 Să cânte ceva, zicând:
 — „Cântă dar tu, împărate;
 „Fă această bunătate,
 „Un exemplu să ne dai;
 „Căci din a ta șuierare,
 „Socotim cu 'ncredințare
 „Că prea minunat glas ai”.
 El atunci stă la 'ndoială,
 Și prea cu multă sfială,
 Le răspunde c'un cuvânt:
 — „Domnilor! eu râz prea bine
 „D'alții, iar cât pentru mine
 „De loc cântăreț nu sunt”.

TOPORUL ȘI PĂDUREA

Minuni în vremea noastră nu văd a se mai face,
 Dar că vorbeau odată lemne și dobitoace,
 Nu rămâne 'ndoială; pentrucă, de n'ar fi,
 Nici nu s'ar povesti.

Și caii lui Ahil care prooroceau,
 Negreșit că au fost, de vreme ce-l trăgeau.
 Întâmplarea ce știu și voiți s'o povestesc
 Mi-a spus-o un bătrân, pe care îl cinstesc
 Și care îmi zicea
 Că și el o știa

Dela strămoșii lui,
 Care strămoși ai lui ziceau și ei c'o știu
 Dela un alt strămoș, ce nu mai este viu
 Și p'ai cărui strămoși, zău, nu pot să vi-i spui.

Intr'o pădure veche, în ce loc nu ne pasă,
 Un țaran se dusesese să-și ia lemne de casă.
 Trebuie să știți, însă, și pot să dau dovadă,
 Că pe vremea aceea, toporul n'avea coadă.
 Astfel se încep toate: vremea desăvârșește
 Orice inventă omul, orice spiritul naște.
 Așa țaranul nostru numai cu fieru 'n mână,
 Incepu să slujească pădurea cea bătrână,
 Tufani, paltini, ghindari se îngroziră foarte:
 „Tristă veste, prieteni, să ne gătim de moarte”,
 Incepură să zică: „toporul e aproape!

În fundul unei sobe, țaranu-o să ne 'ngroape”.
 — „E vreunul d'ai noștri cu el ca să-i ajute?”
 Zise un stejar mare, ce avea ani trei sute
 Și care era singur ceva mai la o parte.
 — „Nu”. — „Așa fiți în pace: astă dată-avem parte;
 „Toporul și țaranul alt n'o să izbutească,
 „Decât să ostenească”.

Stejaru-avu dreptate.
 După multă silință, cercări îndelungate,

Dând în dreapta și 'n stânga, cu puțină sporire,
 Țăranul se întoarse fără de izbutire.
 Dar când avu toporul o coadă de lemn tare,
 Puteți judeca singuri ce tristă întâmplare.

Istoria aceasta, de-o fi adevărată,
 Imi pare că arată
 Că în fieșice țară,
 Cele mai multe rele nu vin de pe afară,
 Nu le aduc streinii: ci ni le face toate
 Un pământean d'ai noștri, o rudă sau un frate.

ELEFANTUL

În vremea de demult, dobitoacele toate,
 De împăratul leu sătule, desgustate,
 Își aleseră lor
 Un alt stăpânitor.
 Pe domnul Elefant, cu nasul învârtit,
 Puternic îndestul, dar însă necioplit,
 Și de cap tare gros, cât vreți să socotiți;
 Însă, ca să puteți să vi-l închipuiți,
 Mă grăbesc să vă spui
 O judecată-a lui.

Noul stăpânitor,
 Cât s'a orânduit,
 Puse 'n slujbă pe boi,
 Iar lupul mâncător
 Se făcu favorit
 Și ministru la oi.
 Vă las să judecați
 Câți miei fură mâncați
 Și câte oi sluțite
 De fiarele cumplite!
 În zadar fac strigare

Oile 'mpovărate,
 Chip nu e de scăpare.
 Și plângeri necurmăte,
 Ce vin de pe la turme,
 Răul nu pot să-l curme.
 Lupul dar își urmează
 A sa nelegiuire,
 Căci de ce se lucrează
 Craiul n'are de știre;
 Ba câte lupul spune
 Le ia toate de bune.
 A! când o să ne vie
 O zi de bucurie,
 Zi foarte așteptată,
 Și scumpă în nevoi,
 Ca să vedem îndată
 Pe lupi mâncați de oi?
 „O! asta nu se poate”,
 Zic unii alții 'n lume.
 Domnii mei, se pot toate,
 Deși le spui drept glume.
 Apoi știți dumneavoastră
 Că oaia este proastă
 Și că nădăjduște
 Acea ce dorește.
 Eu cu încredințare
 Am auzit odată,
 La o turmă cam mare,
 O vorb' așa ciudată.
 Dar cum pot ști ce spune
 Oile între ele?
 Pentru astă minune
 Am cuvintele mele.

Acum să venim iară la vorba începută:
 Văzând bieteles oi că toate o să piară,
 După lungi chibzuinți s'aleseră o sută
 Și merseră la Prinț izbăvire să ceară.

Craiul sta ocolit de-o numeroasă curte:
 Cerbii cu coarne lungi, urșii cu coade scurte
 Alcătuiau un ștab vrednic a fi privit.
 Un berbec învățat, ce știa să citească,
 Se 'nfățișă smerit și 'ncepu să vorbească:
 „Ne rugăm să ne-ascuțați, Craiule strălucit,
 „Și să întorci spre noi mila măriei tale;
 „Pentru că domnul lup, ministru ce ne-ai dat,
 „In loc a ne păzi, de tot ne-a 'mpuținat”.

Domnul lup, întrebat,
 Răspunde cu glas mare:
 — „Stăpâne luminat!
 „Nici un cuvânt nu are:
 „Când le-am năpăstuit?
 „Când am scos biruri grele?
 „Eu iau obișnuit
 „De oaie câte-o piele;
 „Dar prostimea ciudată
 „Așa e învățată;
 „Și fără a ști ce cere,
 „Va ne 'ncetat să sbiere.

Mărețul elefant, după ce se gândește,
 Dă de trei ori din cap și lupului vorbește:
 — „Ascultă”, zice, „și ia aminte
 „La ale noastre crăiești cuvinte.
 „Cât pentru'o piele treacă și meargă,
 „Fiindcă singur spui c'ai dreptate;
 „Dar pentru'astăzi oaia aleargă
 „La mila noastră, care mult poate,
 „O iert: de dajdii fie scutită;
 „Ale ei plângeri voiu să le-ascult;
 „Și decât pielea obișnuită,
 „Să nu poți cere un păr mai mult”.

OGLINDELE

Am citit altă dată, nu mai știu în ce carte,
 Că într'o țară mare, de aici nu departe,
 Plăcuta frumusețe trecea de uriciune,
 Câți se 'ntâmpla s'o aibă, se socoteau slutiți;
 Iar frumoși de minune

Se socoteau aceia ce erau mai pociți.
 Oglinzi ca să se vază nu se afla în țară,
 Și era oprit să s'aducă de-afară.

Așa fieștecine
 Socotea despre sine
 Ceea ce auzea,

Căci chiar undele gârlei ce curgea prin cetate
 Erau atât de negre și-atât de 'ntunecate,
 Incât nu putea omul nici umbra a-și vedea.
 Dar după multe zile și vreme 'ndelungată,
 O corabie mare cu oglinzi încărcată,
 Trecând pe lângă țara de care vă vorbesc,
 O apucă furtuna, o furtună cumplită;
 Sau, ca să zic mai bine, furtună norocită,
 Pricină de prefaceri de un folos obștesc;
 Și pentru al obștei bine, o pagubă oricare
 Nu mi se pare mare;

Mai vârtos când aceasta nu s'atinge de mine.
 Impinsă de talazuri, corabia slăbită
 Se sfărâmă, dar marfă puțină s'a 'necat;
 Și din a ei pornire, unda neîmblânzită
 Oglindele mai toate le scoate la uscat.

Locuitorii țării,

Câți se aflau atuncea pe țârmurile mării,
 Cu toții alergară,
 Și 'n grab' le adunară.

Se priviră în ele și, cuprinși de mirare,
 Văzură adevărul, mulți însă cu 'ntristare.
 Dar aflând dregătorii minunea întâmplată
 Porunciră îndată

A se sparge cu pietre și-a se desființa
 Oglindele acelea, oriunde s'ar afla.
 Multe se sfărâmară, dar ascunseră multe
 Acei care porunca nu vrură s'o asculte.
 Și din vremea aceea toți oamenii frumoși
 Arăt câte-o oglindă acelor urîcioși.

Din povestirea noastră, multe idei pot scoate;
 Dar mă opresc la una, ce le cuprinde toate:
 Când al duhului soare
 Luminează adevărul și-i vine spre-ajutor,
 În zadar neștiința îi e 'mpotrivoare,
 Soarele o pătrunde și-l vezi triumfător.

ȘOARECELE ȘI PISICA

Un șoarece de neam, și anume Raton,
 Ce fusese crescut sub pat la pension,
 Și care în sfârșit, după un nobil plan,
 Petrecea retras într'un vechiu parmezan,
 Întâlni într'o zi pe Chir Pisicovici,
 Cotoiu care avea bun nume 'ntre pisici.
 Cum că domnul Raton îndată s'a gătit,
 Să o ia la picior, nu e de îndoit.
 Dar smeritul cotoiu, cu ochii în pământ,
 Cu capu 'ntre urechi, cu un aer de sfânt,
 Incepu a striga: „De ce fugi domnul meu?
 „Nu cumva îți fac rău? Nu cumva te gonesc?
 „Binele șoricesc cât de mult îl doresc
 „Și cât îmi ești de scump, o știe Dumnezeu!
 „Cunosc ce răutăți v'au făcut frații mei
 „Și că aveți cuvânt să vă plângeți de ei;
 „Dar eu nu sunt cum crezi; căci chiar asupra lor
 „Veneam să vă slujesc, de vreți un ajutor.
 „Eu carne nu mănânc; ba încă socotesc,
 „De va vrea Dumnezeu, să mă călugăresc”.

La ăst frumos cuvânt, Raton înduplecat,
 Văzând că Dumnezeu de martur e luat,
 Iși ceru iertăciuni și-l pofti a veni
 Cu neamul șoricesc a se 'mprieteni.
 Il duse pe la toți și îl înfățișă
 Ca un prieten bun ce norocul le dă.
 Să fi văzut la ei jocuri și veselii!
 Căci șoarecii cred mult la fizionomii,
 Și-a acestui străin, atâta de cinstit,
 Nu le înfățișă nimic de bănuț.
 Dar într'o zi, când toți îi detră un bal,
 După ce refuză și limbi de cașcaval,
 Zicând că e în post și nu poate mânca,
 Pe prietenii săi ceru a 'mbrățișa.
 Ce fel de 'mbrățișări! Ce fel de sărutat!
 Pe câți gura punea,
 Indată îi jertfea;
 Incât abia doi, trei cu fuga au scăpat.

Cotoiul cel smerit
 E omul ipocrit.

PRIVIGHETOAREA ȘI MĂGARUL

Nenorocita privighetoare,
 Cânta 'n pădure a ei durere.
 Natura întreagă da ascultare.
 Tot împrejur-u era tăcere.

Alții în locu-mi ar descri poate
 Acele tonuri neimitate,
 Glasul acela mlădiator,
 Ce c'o 'ntorsură lină, ușoară,
 Treptat se urcă și se coboară,
 Plin de simțire, plin de amor.

Eu vă spui numai că despărțirea
 Și suveniră pline de jale,
 Că nedreptatea, nelegiuirea,
 Era sujetul cântării sale.

Un măgar mare, ce-o ascultase
 Și ca un aspru judecător,
 Capul pleoștise, sau rădicase
 Câte-o ureche 'n semn de favor,

Ieși 'nainte să-i dea povață,
 Și c'o neroadă încredințare:
 „Am fost”, îi zise, „aci de față
 „Dar zău! nu-mi place a ta cântare;
 „Cu toate-acestea am nădejdi bune,
 „De nu îți pare lucru prea greu
 „La niște reguli a te supune,
 „Luând de pildă cântecul meu”.

Atunci începe cu bucurie
 Un cântec jalnic și necioplit,
 Incât de aspra lui armonie,
 Toată pădurea s'a îngrozit.

Privighetoarea, fără sfială,
 Zise: „Povața e în zadar,
 „Căci, d'aș urma-o, nu e 'ndoială
 „Că eu în locu-ți aș fi măgar”.

CAINELE ȘI CĂTELUL

„Cât îmi sunt de urite unele dobitoace,
 „Cum lupii, urșii, leii și alte câteva,
 „Care cred despre sine că prețuesc ceva!
 „De se trag din neam mare,
 „Asta e o 'ntâmplare:
 „Și eu poate sunt nobil, dar' s'o arăt, nu-mi place,
 „Oamenii spun adesea că 'n țări civilizate
 „Este egalitate.

PISICA SĂLBATICĂ ȘI TIGRUL

Un cotoi sau pisică,
 Din două nu știu care,
 Nici mare, nici prea mică,
 Dar foarte mîncătoare,
 Și din soiul acela ce'n păduri locuește,
 Și pe copaci trăiește,
 Văzu un tigru mare
 Trecând pe o cărare.
 De sus de pe ghindar — unde era urcată,
 Pisica socoti
 Că poate-a-l îngrozi:
 Și făr'a pierde vreme, se adresă îndată
 La tigrul ce trecea,
 Fără a o vedea.
 „Ia stai, mă rog, puțin, jupâne de pe jos,
 „Care te socotești
 „Că nu știu cine ești.
 „Mândria ce arăți cu noi e de prisos.
 „Știi din ce neam mă trag și că strămoșii mei
 „Sunt fii de Dumnezei?
 „Nemuritorii toți, din cer când au fugit,
 „Sub nume de pisice în lume au trăit.
 „Preoții egipteni în templuri îi slăvesc;
 „Și niște tigri mici cu noi se potrivesc!”
 — „Dacă strămoșii tăi cu tine smănau,
 „Negreșit erau proști câți lor se închinău.”
 Răspunse tigrul meu: „iar dacă au avut
 „Vreun mrit cunoscut,
 „Ceva dumnezeesc,
 „Atunci eu te căesc
 „Și pentru starea ta, de milă sunt pătruns,
 „Căci, de-ar fi câte spui, zău! prea rău ai ajuns”.

Deși mulți au zis-o, eu tot o mai zic:
 Slava strămoșească pe strămoși cinstește;
 În zadar nepotul cu ea se fălește,
 Când, e cum se 'ntâmplă, un om de nimic.

DREPTATEA LEULUI

Leul, de multă vreme, rădicase oștire
 Să se bată cu riga, ce se numea Pardos,
 Căci era între dânșii o veche prigonire
 Și gâlcevere mare, pentru un mic folos:

Vreau, adică, să știe
 Cui mai mult se cuvine
 Să ție pentru sine
 Un petec de câmpie

Și un colț de pădure, de tot ne'nsemnător,
 Ce despărțea ținutul și staturile lor.

Acum sânge mult curse și multe luni trecură,

Făr' a se putea, ști

Cine va birui.

Elefantul năsos

Și bivolul pieptos,

Cu lupul coadă-lungă,

Multe izbânzi făcură.

Fieșicare tulpină era plină de sânge.

Ici se vedea un taur jumătate mâncat;

Lângă el un tovarăș ce sbiară și îl plânge;

Colo, un porc sălbatic fără două picioare;

Și mai la vale vulpea se tăvălește, moare,

Oftând după curcanii ce încă i-au scăpat;

Iar mai vrednic de jale era viteazul urs,

De două coarne groase în inimă pătruns.

Leul, văzând că lupta nu se mai isprăvește,

Trimise la maimuță, vestită vrăjitoare.

Ce spun, că știa multe și că proorocea

Intâmplările toate, după ce se trecea.

Trimise, zic, la dânsa, să-i facă întrebare,

Cum poate să ajungă sfârșitul ce dorește.

Ea se puse pe gânduri, tuși, apoi răspunse,

Rozând cu mulțumire darurile aduse:

„Ca să poată 'mpăratul lesne să biruiască,

„Trebuie să jertfească

„Pe acel ce în oaste e decât toți mai tare,
 „Mai vestit în războaie, mai vrednic și mai mare.”
 Auzind aste, leul strânse a sa oștire:

„Lighioanelor!” zise, „viu să vă dau de știre
 „Că astăzi din noi unul trebuie să murim:
 „Așa va proorocul. Rămâne-acum să știm
 „Cine este mai tare.

„Cât pentru mine unul, cum vreți... dar mi se pare
 „Că nu prea sunt puternic, căci păținesc de tuse.”
 Vulpea era aproape: — „Ce-are a face!” răspunse,

„Înălțimea ta ești
 „Oricât de slab poftesti.
 — „Dar și puterea noastră
 „E îndestul de proastă”,

Strigară tigrii, ursii, și, cu un cuvânt, toate
 Lighioanele-acelea ce erau mai colțate.

— „Nu rămâne 'ndoială”, le răspunse 'mpăratul.

Iepurele sârmanul, — crez că-l trăgea păcatul
 Sau păcate mai multe
 De moșii lui făcute, —

Veni să-și dea părerea. Dar toți, cât îl zăriră.
 Asupra-i năvăliră.

— „Ia vedeți-l!” strigară, „cu bună 'ncredințare
 „El este cel mai tare!

„S'ascundea urechiatul și nu-i plăcea să moară,

„Ca să ne facă nouă biruința ușoară!

„Pe el, copii! Luați-l: el 'are să 'mplinească

„Ce ne-a zis proorocul din porunca cerească!”

Câinii ațtunci săriră
 Și 'n grab' ți-l jupuiră.

Se află vre o țară, unde, l'asa 'ntâmplare,
 Să se jertfească leul? Nici una, mi se pare.
 Nu știu cum se urmează, nu pricep cum se poate,
 Dar văz că cei puternici oriunde au dreptate.

LUPUL MORALIST

V'am spus, cum mi se pare, de nu îți fi uitat,
 Că lupul se 'ntâmplase s'ajungă împărat.
 Dar fiindcă v'am spus-o, voiu încă să vă spui
 Ceea ce s'a urmat subț stăpânirea lui.
 Auzind împăratul, că 'n staturile sale
 Fac năpăstuiți multe păroșii dregători,
 Că pravila stă 'n ghiare, că nu e deal sau vale,
 Unde să nu vezi jertfe mai mulți prigonitori,
 Porunci să se strângă obșteasca adunare
 Lângă un copaciu mare;
 Căci vrea pe unii alții să-i cam dojenească,
 Și 'n puține cuvinte,
 Să le aducă-aminte
 Datoriile lor.

Toți se înfățișară; și 'nălțimea lupească
 Incepu să vorbească
 C'un glas dojenitor:

„Domnilor de tot felul! Bune sunt astea toate?”

„Datoriile slujbei astfel le împliniți?”

„Nu aveți nici sfială, nici frică de păcate,

„Să faceți nedreptate și să năpăstuiți?”

„Toate slujbele voastre țara vi le plătește;

„Încă, pe la soroace,

„Câte un dar vă face.

„Dar reaua nărăvire,

„Ce o aveți din fire,

„Nu se tămădueste.

„Vedeți cu ce morți grele

„Se săvârșesc din lume

„Și cum lasă rău nume

„Acei care fac rele.

„Gândiți-vă că poate veți da cuvânt odată

„La 'nalta judecată,

„Gândiți-vă la suflet și luați de la mine

„Pildă a face bine.”

Ast cuvânt minunat,
 Pe care domnul lup auz că l-a 'nvăţat,
 Trecând pe lângă sat,
 La ziua unui sfat, când preotul citea
 Şi propoveduia,
 Pe mulţi din dregători să plângă i-a 'ndemnat.
 — „E! ce aţi hotărit, jupâni amploiaţi?
 „Oare o să vă 'ndreptaţi?”
 Ii întreba atunci înălţimea 'mblănită,
 Ce purta o manta de oaie jupuită.
 „Spuneţi! o să schimbaţi purtarea-vă cea proastă?”
 — „Să trăiţi la mulţi ani dobitocia voastră,”
 Răspunse un vulpoi, în slujbe lăudat;
 „Ne poate fi iertat
 „Să vă 'ntrebăm smerit de vreţi a ne-arăta
 „De unde-aţi cumpărat postavul de manta?”

Când mantaua domnească este de piei de oaie,
 Atunci judecătorii fiţi siguri că despoaie.

LEBĂDA ŞI PUII CORBULUI

Lebăda odat'afllase
 (Insă cum se întâmplase,
 Nu pot să vă dau cuvânt)
 Cum că într'un colţ de lume,
 Intr'un loc cu mare nume,
 Şi pe un frumos pământ,

Nişte păsări osândite,
 Corbi, de câţiva ani numite,
 In primejdie trăiesc.
 Lebedele au din fire,
 O ciudată presimţire,
 Care este dar ceresc.

Așa, să le izbăvească,
 Cu o râvnă părintească,
 Ea plecă până în zori.
 Ajungând într'o liveadă,
 În culcuș de vulpe, vede
 Pui de corbi nesburători,

Care într'o vizuină
 Petreceau ca în grădină,
 De-a lor soartă mulțumiți.
 Pasărea cea albă 'ndată
 Către dânșii se arată,
 Zice: — „Puilor iubiți!

„Soarta voastră e de milă!
 „Spuneți cum pe voi în silă
 „Aici vulpea v'a adus?”
 Corbuleții, în mirare,
 Răspund iute, râzând tare:
 — „Noi de voie ne-am supus.

„Vulpe, ce e, nu știm spune,
 „Decât că năravuri bune
 „Acea damă arăta,
 „Că avea coadă pe spate,
 „C'al ei păr în galben bate,
 „Și că ochi lucioși purta.

„Ea, când ne-a luat de-acasă,
 „Ne-a spus că la a sa masă
 „Are feluri de mâncări:
 „Că e prinț de dobitoace,
 „Că pe noi va a ne face
 „Să ajungem la mari stări.

„Ne-a mai spus că ne e rudă,
 „Că din vârsta cea mai crudă
 „Neamul nostru l-a iubit.

„Ea, ca și al nostru tată,
 „Că ne tragem ne arată,
 „Din vulturul cel slăvit.

„Și adesea ne vorbește,
 „Că din suflet ne silește,
 „A ne da slava dintâi”.
 Lebăda strigă cu jale:
 — „Sunteți pe a morții cale,
 „O voi ai corbului fii!

„Dar al vostru sec părinte,
 „Cum nu și-a adus aminte,
 „Ceea ce i s'a 'ntâmplat,
 „Când își părăsi locașul
 „Și din gură lăsă cașul,
 „Iar de vulpe înșelat?”

Puii, nebăgând-o 'n seamă,
 — „Cale bună”, 'i zic, „madamă.
 „Noi nu știm ce ne vorbești.
 „Și prin astfel de cuvinte,
 „Să ne scoți acum din minte,
 „Cam de geaba te silești”.

— „Eu mă duc”, lebăda zise,
 „Inșă vouă vă sunt scrise,
 „Multe rele să răbdați;
 „Căci prostia-vă cea mare,
 „Ca și-a penei 'ntunecare,
 „Nu se poate s'o spălați”.

BOUL ȘI VIȚELUL

Un bou, ca toți boii, puțin la simțire.
 În zilele noastre de soart' ajutat,
 Și decât toți frații mai cu osebire,
 Dobândi 'n cireadă un post însemnat.

— Un bou în post mare? Drept cam ciudat vine,
 Dar asta se 'ntâmplă în oricare loc:
 Decât multă minte, știu că e mai bine
 Să ai totdeauna un dram de noroc.

Așa de-a vieții veselă schimbare,
 Cum și de mândrie boul stăpânit,
 Se credea că este decât toți mai mare,
 Că cu dânsul nimeni nu e potrivit.

Vițelul atuncea, plin de bucurie,
 Auzind că unchiul s'a făcut boier,
 Că are clăi sumă și livezi o mie:
 „Mă duc”, zise 'ndată, „nițel fân să-i cer.”

Făr' a pierde vremea, vițelul pornește,
 Ajunge la unchiul, cearcă a intra;
 Dar pe loc o slugă vine și-l oprește:
 — „Acum doarme”, zice, „nu-l pot supăra.”

— „Acum doarme? ce fel! pentru 'ntâia dată
 „După prânz să doarmă! Obiceiul lui
 „Era să nu șează ziua niciodată;
 „Ast somn nu prea-mi place și o să i-o spui.”

— „Ba să-ți cauți treaba, că mănânci trântea.
 „S'a schimbat boierul, nu e cum îl știi;
 „Trebue 'nainte-i să mergi cu sfială,
 „Primit în casă dacă vrei să fii”.

La o mojie atâta de mare,
 Vișelul răspunde că va aștepta;
 Dar unchiul se scoală, pleacă la plimbare,
 Pe lângă el trece, făr' a se uita.

Cu mâhnire toate băiatul le vede,
 Inșă socotește că unchiu-a orbit;
 Căci fără 'ndoială nu putea a crede
 Că buna sa rudă să-l fi ocolit.

A doua zi iarăși prea de dimineață,
 Să-i găsească vreme, la dânsul veni;
 O slugă, ce-afară îl vedea că 'nghiață,
 Ca să-i facă bine de el pomeni.

— „Boierule,” zise, „așteaptă afară
 „Ruda dumitale, al doamnei vaci fiu.”
 — „Cine? a mea rudă? mergi de-l dă pe scară:
 „N'am astfel de rude și nici voiui să-l știu”.

VULPEA LIBERALĂ

Vulpea fără 'ncetare
 Striga 'n gura mare
 Că de când elefantul peste păduri domnește
 Treburile merg la vale și lumea pătimește:

Că este nedreptate,
 Că va să cheltuiască
 Veniturile toate
 Pentru masa crăiască.

D'acestea elefantul, cât a luat de știre,
 Temându-se, cu dreptul, de vreo răzvrătire,
 Pe iepure la vulpe cu un bilet trimise;
 O invită la curte, o 'mbrățișă și-i zise:
 — „Am aflat, jupâneasă, că ai mare talent;
 „Voiui să te puiu în pâine,

„Și, începând de mâine,
 „Îți dăm cu mulțumire,
 „Ca un semn de cinstire,

„Al găinilor noastre întins departament.

„Caută-ți bine treaba.”

— „Pe seama mea te lasă!”

Răspunse oratorul, și sărutându-i laba,
 Se întoarse acasă.

În ziua următoare

Vulpea, ca totdeauna, veni la adunare,

Dar însă oblojită, pe sub barbă legată,

Și cu un lipan mare la cap înfășurată.

— „Ce ai, de suferi astfel?” o întrebară toate.

— „Imi e rău de-aseară, îmi e rău cât se poate,

„Și cu trebile țării să mă lăsați în pace.

„Craiul știe ce face;

„El ne 'ncetat gândește la al obștei folos.

„Adio, sunt bolnavă, m'am înecat c'un os.”

Cunosc mulți liberali: la vorbe ei se 'ntrec.

Dar până în sfârșit cu oase se înec.

MIERLA ȘI BUFNIȚA

Intr'o pădure deasă, de cetăți depărtată,

Mierla se 'ntâlni seara cu bufnița umflată.

— „Prietenă”, îi zise, „ți-aș face o 'ntrebare

„Dacă a mea 'ndrăzneală n'aduce supărare:

„Spune-mi, mă rog, lumina de ce nu ți-e plăcută?

„De ce stai toată ziua ascunsă, nevăzută?

„Nu cunoști, cum se vede, razele dimineții,

„Dulceața primăverii, plăcerile vieții.

„Poate ești rușinoasă și crezi că nu cânti bine,

„Dar eu și alte păsări, mai vrednici decât mine,

„Îți vom da 'nvățătură și vom pune silință

„Să-ți mai subțiem glasul cât va fi prin puțință.

„Vino mâine la mine și mergem la plimbare,
 „Ca să faci cunoștință cu o p̄r̄vighetoare.”
 Bufnița îi răspunse: — „Îți mulțumesc, iubită,
 „Eu cu soarele vostru nu sunt obișnuită;
 „Imi supără vederea. Lumea o să mă vază
 „Inșă, când m'oiu deprinde cu a luminii rază.”

Mulți zic că neamul nostru nu este încă'n stare,
 Ca altele să facă cercări de 'naintare;
 Că 'nvățatur' adâncă, idei, filosofie
 Sunt prea vătămătoare l'a lui copilărie.
 Declamația aceasta pompoasă, îngâmfată,
 De vreți, poate să fie despoților iertată;
 Numai lor le e bună a unui neam orbire,
 Căci nu-l lasă să-și vază a sa nenorocire,
 Dar în gura acelor ce-o zic pe din afară,
 Sau e o neroziție, sau este o ocară.
 Noi le-am putea răspunde puținele cuvinte
 Bufniței adresate de mierla cea cuminte:
 — „Ai vorbit de minune. Dar ia spune-mi, vecină,
 „Dacă măcar cercare tu nu faci vre odată,
 „Să scoți cel puțin capul din noaptea 'ntunecată,
 „Apoi cum te-î deprinde cu soare, cu lumină?”

C U C U L

Cucul, pasăre proastă, dar plină de mândrie,
 Socotind c'al său nume
 Este vestit în lume,
 Hotărî să mai facă vre o călătorie,
 Ca s'adune respecturi și însuși să privească
 Cu ce chip îl slăvește nația păsărească.
 Plecă, dar abia merse până 'n vecinătate
 Și găsi felurimi de păsări adunate,
 Care din întâmplare
 Se 'ntreceau la cântare.

Stătu să le asculte: toate pe rând cântară,
 Care prost, care bine, talentu-și arătară.
 Iar bieteii coșofene îi cerură iertare
 Că nu-i dau ascultare.

Ii ziseră: „Taci, soro, te roagă obștea noastră:
 „Despre cântec ne iartă, ești ca un cuc de proastă.”
 Astfel păți și cioara: în răs ea fu luată
 Și cu un cuc nemernic de toate comparată.
 De asemenea cinste cucul supărat foarte,

Se duse mai departe.
 Dar oriunde mergea,
 Nimic alt n'auzea.
 În sfârșit obosit
 Și desnădăjduit,
 La cuibul său veni,
 Făr' a se mai opri.
 Puiii, cât îl zăriră,
 Pe loc îl ocoliră;
 Apoi îl întrebară:

„Ce mai veste pe-afară?”

— „Urită” le răspunse, „și vrednică de jale:
 „Am umblat multe locuri, dar nu m'am mulțumit
 „Toate îmi par schimbate și toate merg pe vale,
 „Păsările sunt bete și lumea-a 'nnebunit.”

Tot omul despre sine lesne se amăgește.
 Nimene nu își este aspru judecător;
 Dar judecata obștei e o învățătură.
 Mulți, ce se cred pe sine un ce rar în natură,
 Mai lesne zic că lumea nu știe ce vorbește,
 Decât să va să-și simță nimicnicia lor.

ULIUL ȘI GĂINILE

Ion prinse un uliu și, ducându-l acasă,

Il leagă cu o sfoară

Lângă coteț afară.

De o vecinătate așa primejdioasă,

Găini, cocoși și găște întâi se îngroziră,

Dar cu 'nctul, cu 'nctul se mai obișnuiră.

Incepură să vie cât colea să-l privească,

Încă și să-i vorbească.

Uliul cu blândețe le primi pe toate;

Le spuse că se crede din suflet norocit

Pentru vizita-aceasta cu care l-au cinstit.

Dar îi pare rău foarte,

Căci el însuși nu poate

La dumnealor să vie,

Vizita să le 'ntoarcă dup'a sa datorie.

Mai adaogă însă că, dacă dumnealor

Ii vor da ajutor

Ca să poată scăpa,

El le făgăduște

— Și Dumnezeu cunoaște cum vorba și-o păzește —

Că la orice primejdii va ști a le-ajuta;

Încă din înălțime el le va da de știre,

Când asupra-le vulpea va face năvălire.

Astă făgăduială,

Nu mai lasă 'ndoială;

Și găinile proaste, ce doreau să găsească

Pe cineva destoinic să va să le păzească,

S'apucară de lucru; azi, mâine, se 'ncercară

Și cu ciocuri, cu unghii, abia îl deslegară.

Uliul își luă sborul. Dar se întoarse 'ndată

Și răpi o găină, pe urmă două, trei,

Pe urmă câte vrei.

— „Ce pază este asta”, strigă una cu jale?

„Vorba măriei tale

„Era să ne păzești,

„Iar nu să ne jertfești.”

— „O! eu știu foarte bine cuvântul ce v'am dat
 „Și ce fel m'am jurat;
 „Dar când mă juram astfel, eram legat, supus,
 „Acum însă sunt slobod și vă vorbesc de sus.”

Eu, de-aș fi fost găină, nu l-aș fi slobozit.
 Dumnealor au făcut-o și văd că s'au căit.

BURSUCUL ȘI VULPEA

Bursucului îi venise rândul și lui, să domnească
 Peste un pogon de tufe în pădurea părintească,
 Pe marginea unei ape. Regatul îi era mic,

Și acei ce îl văzură,
 Toți într'o unire, zic,

Se învoesc a spune că nu era alt nimic

Decât o miniatură.

Dar riga voiajase,

Și 'n streinătate-aflase

Că un bursuc domnitor

Ce va să-și facă un nume

Mare și faimos în lume,

E neapărat dator

Să ia un ton de mărire,

Să dea porunci pe oștire,

Chiar de n'ar avea soldați.

Căci astfel obișnuesc

Toți acei care domnesc,

Duci sau regi sau împărați.

Așa el și slobози

Patru ordine de zi

Intr'acest chip redijate:

— „Către armile noastre de linie și de mare,

„Cavalerii, infanterii și artilerii ușoare,

„Poruncim, și celelalte.”

O poruncă din aceasta, nu știu cum s'a întâmplat
 De vânt a fost aruncată
 În țara învecinată,
 Unde domnea leopardul. Acest domn s'a îngrijat,
 Văzând că bursucul are
 Armie așa de mare.

Spre a fi încă mai sigur, el într'acolo porni
 Pe ministrul din afară, pe vulpe, și-i porunci
 Să saluteze pe prințul, dar în tain' a-l spiona
 Și a trage cu urechia, iar mai ales a afla
 Cum merg trebile pe-acolo, cât e de primejdios,
 Și câtă armie ține vecinul său cel păros.
 Sfârșindu-se ambasada, vulpea înapoi veni,
 Se înfățișă la curte, se închină și vorbi.

— „Porunca am împlinit;
 „Cu ochi-mi le-am văzut toate
 „Și poți dormi liniștit
 „Fără să ai griji deșarte,
 „Căci toate acele armii de linie și de mare,
 „Cavalerii, infanterii și artilerii ușoare,
 „Nu sunt alt, poți fi prea sigur, pestrițele împărat,
 „Decât un soldat pe apă și o luntre pe uscat.”

Vanitatea e mic vițiu, dar cu bună 'ncredințare
 Ea adesea ne expune la ridicol foarte mare.

ATELAZUL ETEROGEN

Un om având un armăsar
 Îl înhămă la jug
 C'o vită de măgar
 Și cu un bou de plug.
 Boul fiind sacat,
 La un picior rănit,
 Măgarul ne 'nvățat,
 Și prea rău năvălit,

Stăpânul lor din car
 Striga, plesnea 'n zadar :
 Calul se asvârlea,
 Dar boul îl oprea,
 Măgarul îl lovea,
 Și carul nu mergea.
 — „Prea rău i-ai potrivit.”
 Zice un trecător.
 — „Ești foarte amăgit,
 „Domnule privitor,”
 Răspunse omul, „eu
 „Lumea am vizitat,
 „Și dacă vrei să știi,
 „Intr'însa am aflat
 „Multe dregătorii
 „Tot astfel întocmite ca atelazul meu.”

IEPURILE, OGARUL ȘI COPOIUL

Calitățile noastre cele mai lăudate
 Ne sunt ades în lume drept crime reproșate;
 Aceasta se întâmplă de câte ori prin ele
 Oprim executarea intențiilor rele.

Iepurile odată
 Fu tras la judecată

De un ogar. În tufe atuncea prezida
 Copoiul, și sentințe fără apel el da.
 Ogarul către el așa se adresă

Și 'n limba lui strigă:

— „O! tu ce prezidezi senatul cel cânesc,
 „Te rog să mă ascuți: eu viu să jeluesc
 „De acest ticălos
 „Ce sufletul mi-a scos;
 „Căci vrând a-l întâlni, pe deal sau pe câmpii,
 „El fuge par' c'ar fi gonit de vijelii;

- „Și-apoi n'aleargă drept,
 „Cu el să poți da piept,
 „Ci merge tot cotiș
 „Și sare curmeziș.
 „C'un cuvânt n'are pas, nici umblet creștinesc.
 „Dar ce să mai vorbesc?
 „Când chiar măria ta, de-o fi cum am aflat,
 „Ai fost adese ori de dânsul înșelat?”
 — „Destul”, lătră atunci copoiul cafeniu:
 „Pe el nici îl ascult, purtările-i le știu.
 „Orice pentru el crez, și iată-l osândit
 „Să fie jupuit.
 „Carnea va rămânea pentru judecător,
 „Iar labele vor fi pentru jeluitor”.

URSUL ȘI VULPEA

- „Ce bine au să meargă treburile în pădure,
 „Pe împăratul tigru când îl vom răsturna
 „Și noi vom guverna”,
 Zicea unei vulpi ursul, „c'oricine o să jure
 „Că nu s'a pomenit
 „Un timp mai fericit”.
 — „Și 'n ce o să stea oare
 „Binele acest mare?”
 Il întrebă.
 — „In toate,
 „Mai ales în dreptate:
 „Abuzul, tâlhăria avem să le stârpim,
 „Și legea criminală s'o îmbunătățim;
 „Căci pe vinovați tigrul întâi îi judeca
 „Și-apoi îi sugruma”.
 — „Dar voi ce-o să le faceți?
 — „Noi o să-i sugrumăm
 „Și-apoi să-i judecăm”.

Cutare sau cutare,
 Care se cred în stare
 Lumea a guverna,
 Dacă din întâmplare,
 Ar face încercare,
 Tot astfel ar urma.

CORBII ȘI BARZA

Pe o câmpie
 Mare, bogată,
 Urmă odată
 O bătălie

Aspră, cumplită, neasemănată
 Incât cadavre nenumărate

Zăceau grămadă neîngropate.

Corbii îndată luară știre;

Lacomii de pradă, îi năvăliră,

Și cu grăbire

Aci sosiră.

Și după ce mâncară, și după ce băură

Mult sânge, începură

C'un plac îngrozitor

Să cânte cina lor.

Barza cea simțitoare,

Care pe om iubește

Și 'n preajmă-i se nutrește,

Văzându-i de departe,

Le strigă: „Cum se poate

„Așa nerușinare?

„E locul pentru cină? e ora de plăcere

„Pe un pământ de doliu, în ziua de durere?

„Mumele își plâng fiii;

„Izvorul bogăției,

„Câmpul, e ruinat;
 „Iar voi vă îndopați
 „Și cântați!”
 — „De-aceasta ne iertați”.
 Răspunse deodată
 Ceata întunecată,
 „Omului cât îi place
 „Poate fi ruinat,
 „Dar noi suntem în pace
 „Și mult ne-am îngrășat”.

Acei ce de a țării grea soartă profitară;
 Ce de străini în posturi, în ranguri se 'nălțară;
 Ce prin trădări, basețe sunt astăzi mari, bogați,
 Poate și decorați,
 După a mea părere, sunt corbi nerușinați.

Dar aș dori să-mi spuneți, domnilor cititori,
 (Căci eu vorbesc de-o țară
 De tot imaginară)
 La noi se află oare astfel de muritori?
 Dacă aveți de oameni idee așa proastă,
 Las răspunderea toată asupra dumneavoastră.

CALUL VANDUT ȘI DIAMANTUL CUMPARAT

Plin de bucurie mare
 Oarecine îmi spunea
 C'a vândut din întâmplare
 Un cal prost ce el avea.
 „Căci bietul cumpărător”,
 Zicea el, „s'a înșelat
 „Și puțin cunoscător
 „Orice i-am cerut, mi-a dat”.
 La aceasta ce să-i zic?
 Atunci n'am răspuns nimic.

Și îmi strigă: — „Nu știi, frate, un mișel, un ticălos
 Ce semăna om de treabă, fără milă m'a 'nșelat:
 „Mi-a vândut o sticlă proastă drept un diamant curat.
 „Cum ți se pare aceasta? — „Zău! așa cum mi-a părut
 „Intâmplarea de deunăzi cu calul ce ai vândut”.

Strigăm și protestăm tare,
 Când nedreptatea cercăm,
 Dar mulți urmăm la 'ntâmplare
 Fapta ce o defăimăm.

PORCUL LIBERAT

Când s'au liberat Țiganii, în anul dela Hristos
 O mie și... nu știu câte; unul din ei, omenos,
 Vru și el să libereze pe un porc ce el avea,
 Și în jug de multă vreme lângă șatră îl ținea.
 Il chemă dar și îi zise: „Porcule, purcelul meu,
 „Cunosc însumi, din cercare, jugul cât este de greu,
 „De aceea te fac liber: d'acum poți a viețui
 „Oricum ți-o plăcea și hrana singur a ți-o dobândi”.
 — „Să trăești! însă, stăpâne, în grădini pot eu intra,
 „Pepeni, dovlecei și verze fără grijă a mânca?”
 — „Ba nu, astea sunt oprite”. — „Așa dar îți mul-
 ținuesc:
 „Cu un sfert de libertate, drept să spui, nu mă 'n-
 voiesc.
 „Ba cred chiar că e rușine, când toți porcii au trăit
 „La coșare în robie, să ies eu mai osebit;
 „Să-mi ridic mai pe sus botul și de treapta lor să fug.
 „Ș-apoi ce ar zice boii văzându-mă fără jug?”

Unii 'nțeleg libertatea ca porcul cel țigănesc;
 Alții, deprinși cu robia, de ea greu se despărțesc.

CASTORUL ȘI ALTE LIGHIONI

Mai multe lighioane, locuind într'o vale,
 Erau des vătămate d'un iute râu vecin,
 Care, ieșind cu sgomot din malurile sale,
 Strica vizuini, cuiburi și traiul lor cel lin.

Ele dar s' adunară
 Și mult se consultară,
 Ce fel ar putea face,
 Și prin care mijloace
 Stavilă ar opune
 L'acea înneacăciune.

— „Frați”, zise un castor,
 Zidar de soiul lui,
 Eu asta socotesc:

„De mi-ți da ajutor,
 „Să m'apuc să clădesc

„Zid tare de pământ și apei să-l opui”.

— „Bravo! bine-ai gândit”,

Strigară toți pe loc;

„Ești patriot vestit

„Și mare dobitoc”.

Castorul încântat,

Făr' a mai zăbovi,

S'apucă de lucrat,

Dar nu fu ajutat,

Și prea rău izbuti,

Căci râul furios,

De multe ploi umflate,

Izbi ș'asvârli jos

Pământul înălțat.

Atunci ceilalți fugind

Pe meșter blestemau

Și toți îl defăimau

Zicând: „Ce ticălos!

„El a pricinuit

„Răul ce s'a 'ntâmplat,

„Pentru că a cercat

„In neroada-i dorință
 „Lucru peste putință.
 „Eu l-am povățuit,
 „Dar nu m'a ascultat,
 „Și de aceea noi
 „Tragem aste nevoi”.

Adese ori virtutea așa se prețuește:
 Orice nobilă faptă, orice dreaptă 'ncercare
 Pentru-al mulțimii bine și-a țării apărare
 Mișei o defaimă, dacă nu izbuteste.

MIELUL MURIND

Fiu al unui berbec care de mult murise,
 Un miel se bolnăvise,

Muscând din întâmplare
 O 'nveninată floare
 Sau iarbă, nu se știe;
 Destul că a lui moarte
 Nu mai era departe.

Acum el își făcuse datoriile toate
 Câte și le fac mieii în ceasul cel cumplit.

Mumă-sa cu durere
 Incepuse să sbiere:

„Il săruta, sărmana, plângând neconținut,
 Și-i zicea: — „Ce mi-e bună viața fără tine?”

„Cui mă lași, fătul meu?”

„Spune tată-tău, dragă, că viu curând și eu,
 „Căci pe această lume nu mai aștept vr'un bine!”

— „Dar ce să-i răspunz, mamă?” — întrebă micul miel—

„De-mi va face 'ntrebare

„Despre a turmei stare?

„Tu știi bine că el

„Iubea mult să vorbească

„De dulăii din turmă și de ceata lupească”.

— „Spune-i că turma toată zace de rea gălbează;
 „Că are șapte doctori ce prea rău o tratează,
 „Mai spune-i că ciobanul a pus pe un nepot,
 „Ce tată-tău-l cunoaște, îngrijitor la turme,
 „Ca să stârpeasc' abuzul și relele să curme.
 „Atâta spune-i numai și 'nțelege el tot”.

După acei din preajmă, care îi ocolesc,
 Poți judeca prea lesne pe cei ce cârmuesc.

CATARUL CU CLOPOȚEI

Deunăzi un văcar de sat
 Catârului i-a atârnat
 Salbă de clopoței,
 Numindu-l el îngrijitor
 Și înainte mergător
 Ciredei de viței.
 Însă curând s'a 'ncredințat
 Că și-a făcut mare păcat
 Cu bietul dobitoc,
 Care, cât s'a simțit
 Așa împodobit,
 Strigă: „O! ce noroc!
 „În sfârșit iată-mă chemat
 „La gradul ce am meritat.
 „Meritul meu necunoscut
 „De lumea toată e văzut.
 „Acum de sus am să tratez
 „Soiul dobitocesc;
 „Pe nimeni nu mai salutez
 „Căci prea mă umilesc”.

— Așa zicând, așa făcu,
 Și plin de îngâmfare
 El clopoței începu
 Să-i sune foarte tare.

Așa de tare îi sună,
 Cât mintea i se răsturnă;
 Și el, care, june fiind,
 Trecea de cam smintit,
 Acum mai mult îmbătrânind
 De tot a 'nnebunit.

Cum socotiți și dumneavoastră
 Dar eu gândesc că'n țara noastră
 Se află așa dregător
 Numit chiar excelență,
 Ce cu catârul sunător
 Poate da concurență,
 Care se crede om de stat
 Chiar și politic însemnat,
 Și care netăgăduit
 De clopoței este smintit.

LIȘIȚA, RAȚA ȘI GÂSCA

Spun că 'n vara trecută, o lișiță și-o rață,
 Ai lebedei de baltă consilieri privați,
 Supt președinția găștei s'au strâns de dimineață
 Pe lac la Cișmigiu. Acolo invitați
 Erau, din înalt ordin, a hotărî în sfat

O pricină de Stat,

Adică prin desbateri adânci să chibzuiască
 Pentru un pește mare cu ce sos să-l gătească,

Căci lebăda gătoasă

Voia să dea o masă.

Mare le fu gâlceava și lungă convorbirea.

Prezidentul le zise: „Fraților Senatori,

„Să lăsăm chibzuirea,

„Pricina, cum se vede, e foarte delicată,

„Și dup'a mea părere trebuie amânată;

„Veniți mâine în zori”.

Propunerea aceasta cu toți o aplaudară
 Și pentru 'ntâia-ooră
 Pe găscă lăudară
 Pentru a ei idee, apoi se risipiră
 Și-a doua zi iară l'același loc veniră.
 Pân'a doua zi însă știți ce s'a întâmplat?
 Fiind vară și soare și o căldură mare,
 Peștele s'a stricat
 Și racii l-au mâncat.

Cuvintele-aci scrise să nu vă pară glume;
 Consiliuri d'acestea vedem destule 'n lume
 Și la noi mai ales
 Se 'ntâmplă foarte des.

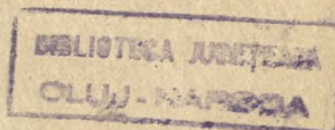
VULPEA, CALUL ȘI LUPUL

O vulpe de ani mică, însă de minte mare
 Și care meseria abia și-o începuse,
 Pentru întâiași dată văzu din întâmplare
 Un cal dobitoc falnic, ce ea nu mai văzuse.
 Așa, după ce vreme destulă îl privește,
 Plină de mulțumire
 De-acea descoperire,
 Pe cumătrul lup caută și-i zice: — „Te gătește
 „Să mergem împreună acilea la un loc,
 „Să-ți arăt un frumos și mare dobitoc.
 „Ce știi! cum se întâmplă, poate să-ți iasă bine!”
 Lupul rânjind răspunse: — „Să se lupte cu mine
 „Și să vezi jucărie! Inșă ia să începi să-mi spui
 „Ce fel de gură are, cum e făptura lui?”
 — „O! pentru astă dată să fiu iertată”
 Ii zice doamna vulpe: „Eu îți spui ce-am văzut,
 „Dar ca să fac portreturi, zugrav nu m'am născut.
 „Și după cum știi singur, sunt foarte ne'nvățată”.

Vorbind așa 'ntre ele
 Dobitoacele mele,
 Indată au sosit
 La locul dorit.
 Calul, cât le zărește,
 De fugă se gătește,
 Căci vizita lupească
 Nu vrea s'o primească.
 Și nici n'avea dorință
 Să facă cunoștință.

Dar vulpea cu iuțeală îi iese înainte
 Și cearcă să-l încurce prin aceste cuvinte:
 — „Stăpâne! D'avem voie și de găsești cu cale,
 „Noi cele prea plecate slugi ale dumatiale,
 „Am avea-o de cinste să 'ntrebăm cine ești?
 „Care îți este neamul și ce fel te numești?”
 Calul, ce cu lesnire gândul lor pătrunde,
 Fără a pierde vreme se 'ntoarce și răspunde:
 — „Domnilor, de doriți numele meu să-l știți,
 „Il am scris pe potcoavă și puteți să-l citiți”.
 Vulpea la aste vorbe se trage la o parte;
 — „Cât pentru mine”, zice „vă spui că nu știu carte;
 „Și neavând mijloace la școală nu m'a dat,
 „Dar a domnului lup, și mare și bogată
 „Mai mult decât o carte nescrisă l-a 'nvățat”.
 Lupul, umflat în sine de lauda vulpească,
 Veni până aproape, numele să-l citească.
 Calul, care sta gata cu un picior în vânt,
 Ii dă o lovitură și-l culcă la pământ.

Deslușit ne dovedește
 Fabula ce am văzut,
 Că 'nțeleptul se ferește
 De orice necunoscut.

CUPRINSUL

Fabulele lui Gr. Alexandrescu	
Notiță bio-bibliografică	
1. Vulpoiul predicator	
2. Privighetoarea și Păunul	
3. Măgarul răsfățat	
4. Papagalul și celelalte paseri	
5. Toporul și Pădurea	
6. Elefantul	
7. Oglindele	
8. Șaricele și Pisica	
9. Privighetoarea și Măgarul	
10. Câinele și Cățelul	
11. Pisica sălbatică și Tigrul	
12. Dreptatea Leului	
13. Lupul moralist	
14. Lebăda și puii Corbului	
15. Boul și Vițelul	
16. Vulpea liberală	
17. Mierla și Bufnița	
18. Cucul	
19. Uliul și Găinele	
20. Bursucul și Vulpea	
21. Atelazul eterogen	
22. Iepurile, Ogarul și Copoiul	
23. Ursul și Vulpea	
24. Corbii și Barza	
25. Calul vândut și diamantul cumpărat	
26. Porcul liberat	
27. Castorul și alte lighioni	
28. Mielul murind	
29. Cățărul cu clopoței	
30. Lișița, Rața și Gâsca	
31. Vulpea, Calul și Lupul	

AS

ANTICARIAT
CLUJ
Lei 25 —

"PAGINI ALESE" (serie nouă)

APĂRUTE:

- No. 1. *Ion Neculce*, Letopiseșul țării Moldovei. O seamă de cinstite.
- No. 2. *V. Alexandri*, Poezii populare.
- No. 3. *Miron Costin*, Cronică.
- No. 4. *V. Alexandri*, Pasteluri.
- No. 5. *Evrocia*, Din fabulele lui Esop.
- No. 6. *Cartea Dorului*, Lamura canteceilor populare.
- No. 7. *S. Fl. Marian*, Păștura Poporului Român.
- No. 8—9. *B. P. Haiduc*, Bășvan și Yhira.
- No. 10. *C. Negruzzi*, Cum am învățat românește. Scrisori.
- No. 11—12. *I. Bădă*, *Dăscălu*, Tiganada (cu un rezumat).
- No. 13. *M. Eminescu*, Poeme populare.
- No. 14. *V. Alexandri*, Poezii epice.
- No. 15. *M. Kogălniceanu*, Căvântări.
- No. 16. *C. Negruzzi*, Alexandru Lapușneanul.
- No. 17. *V. Alexandri*, Poezii lirice.
- No. 18. Poezii Băsarabeni.
- No. 19—20. Poezii din Ardeal și Banat.
- No. 21. *Alecu Russo*, Cântarea României.
- No. 22. *D. Bolintineanu*, Legende istorice.
- No. 23. *V. Alexandri*, Călătorii.
- No. 24. *Grig. Alexandrescu*, Păbule.
- No. 25. *M. Eminescu*, Poeme.
- No. 26. *I. L. Caragiale*, Proză literară.
- No. 27—28. *Alexandria*.
- No. 29. *I. Creangă*, Nuvele.
- No. 30. *I. L. Caragiale*, Povestii.
- No. 31—32. *Constantin Goleșcu*, Însușinire a călătoriei mele făcută în anul 1824, 1825, 1826.
- No. 33. *Al. Macedonski*, Poezii.
- No. 34. *Ion Ghica*, Scrisori.
- No. 35. *M. Eminescu*, Basme în proză.
- No. 36. *Al. I. Odobescu*, Doamna Chiajna.
- No. 37. *I. Eliade Rădulescu*, Poezii.
- No. 38. *I. L. Caragiale*, Alte povestii.
- No. 39—40. *M. Eminescu*, Poezii postume.
- No. 41. *O. Goga*, Poezii alese.
- No. 42. *Al. I. Odobescu*, Pseudo-Kynegheticos (cu un rezumat).
- No. 43—44. *Antoni Pann*, O seară la țară.
- No. 45. *Dor cu Dor*, A doua carte a Dorului (Doine din Ardeal, Băsarabia și Țesul Dunării).
- No. 46. *V. Alexandri*, Proză literară; Balta Albă. O primărie în munți.
- No. 47. *Poezii Văderzști* — *C. Conachi*, Poezii.
- No. 48. *C. Negruzzi*, Din „Păcatele Tinerețelor”; Zee. O a lui s. de un *Yann*, Arghie și.
- No. 49. *Ant. Zamfirescu*, Poezii alese.
- No. 50. *Nitropolitul Dosoftei*, Psalmi în versuri.
- No. 51. *Eminescu M.*, Sărmanul Dion's.
- No. 52. *Cantemir D.*, Herculul Vechimei a Romano-Moldo-Vlahilor.
- No. 53. *Alexandrescu Grigore*, Meditații și Elegii.
- No. 54. *Stefan Iosif*, Poezii.
- No. 55. *Sincai Gh.*, Cronică Românilor.
- No. 56. *Biblia* lui Șerban.
- No. 57. *Biblia* lui Șerban.

„Pagini Alese, Cartea Română

PREȚUL LEI 50